

9.10.2026

VN/24069/2026

Teknologiateollisuuden lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi sähkömarkkinalain muuttamisesta etusijamenettelyn käyttöönottamiseksi

Teknologiateollisuus kiittää mahdollisuudesta lausua liittymistä koskevien tarjouspyyntöjen etusijamenettelyä käsittelevää luonnosta.

Suomalaisen yhteiskunnan vähähiilisyys ja kestävä kasvu nojaavat puhtaan sähköntuotannon ja -kulutuksen merkittävään kasvattamiseen. Puhtaan, toimitusvarman ja kohtuuhintaisen sähkön saatavuus mahdollistaa niin uudet investoinnit kuin teollisuuden, liikenteen ja muiden yhteiskunnan osa-alueiden päästöjen vähentämisen. Esimerkiksi VTT:n laatimat kansallisen ilmasto- ja energiastrategian vaikutustenarviot ennakoivat sähkönkulutuksen kasvavan n. 110 terawattituntiin vuoteen 2035 mennessä.¹ Kantaverkkoyhtiö Fingridin tuoreessa arvion² mukaan kulutus voisi tuolloin olla 110–162 terawattituntia. Kulutuksen kasvun taustalla olisivat erityisesti liikenteen, teollisuuden ja palveluiden sähköistyminen. Samalla sähkönkulutus korvaa fossiilisten energiamuotojen kulutusta.

Jotta sähköverkoista ei muodostuisi puhtaaseen sähköön nojaavien uusien investointien ja teollisuuden uudistumisen rajoite, on politiikkatoimien ensisijaisesti keskityttävä olemassa olevan verkon tehokkaampaan hyödyntämiseen sekä sähköverkkojen siirtokapasiteetin nopeaan ja ennakoivaan kasvattamiseen, muun muassa luvitusta sekä lunastuslupien käsittelyä sujuvoittamalla.

Kaikkialla kapasiteettia ei kuitenkaan saada kasvatettua aikataulussa, joka välttäisi verkon pullonkaulojen syntymisen. Etusijamenettelyn käyttöönotto verkon tehokkaan käytön mahdollistamiseksi ja niukan kapasiteetin jakamiseksi voi olla tarkoituksenmukaista näissä tilanteissa. Etusijamenettelyn on oltava mahdollisimman toimialaneutraali, selkeästi ja läpinäkyvästi sovellettavissa ja pohjaututtava ensisijaisesti hankkeiden verkon kannalta olennaisiin teknisiin ominaisuuksiin.

Etusijamenettely ei kuitenkaan saa heikentää kestävän kasvun edellytyksiä ja ennakoitavaa investointiympäristöä. Verkonhaltijalla on sähkömarkkinalain 20 § mukainen liittämisvelvollisuus, jonka ehtojen tulee olla avoimia, tasapuolisia sekä syrjimättömiä. Sähköverkkoon liittämisen ei ole tarkoitus olla lupaharkinnan vaihe, jolla ratkaistaan voiko investointi ylipäättään toteutua. Menettelystä ei saa aiheutua kohtuutonta hallinnollista taakkaa yrityksille tai merkittävää hidastetta uusien investointien lupaprosesseille.

Etusijamenettelystä ja verkon kehittämisestä

¹ Koljonen, T., Soimakallio, S. & Silfver, T. (toim.) ym. 2025. *Kansallisen energia- ja ilmastopolitiikan uudet toimet ja skenaariot (KEITO) – keskipitkän aikavälin vaikutusarviot*. VTT Technology 442. Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy.

² Fingrid 2026. [Sähkön tuotannon ja kulutuksen kehitysnäkymät Q3 2026](#).

9.10.2026

Verkon pitkäjänteinen kehittäminen on tärkein keino ehkäistä pullonkaulojen muodostumista. Osana kehittämissuunnitelmien laatimista verkonhaltijoiden on jo nyt kartoitettava toteutuvia ja potentiaalisia hankkeita alueellaan sekä järjestettävä sidosryhmille mahdollisuus vaikuttaa suunnitelman valmisteluun. Etusijamenettely tulisi siksi sitoa tiiviimmin olemassa oleviin kantaverkon ja jakeluverkkojen kehittämissuunnitelmiin.

Kehittämissuunnitelmien on jatkossakin oltava pääasiallinen tapa ohjata verkon kehittämistä. Esitysluonnoksessa etusijamenettely on kytketty verkonhaltijan kehittämisvelvoitteeseen. Mikäli etusijamenettely otetaan käyttöön, on verkonhaltijan ymmärrettävästi etusijamenettelyn toteuttaakseen huomioitava verkkoa kehittäessään etusijaryhmät ja -järjestys. Niistä ei saa kuitenkaan muodostua pääasiallista tapaa priorisoida verkon kehittämistä.

Kehittämissuunnitelmien pitkäjänteisempi lähestymistapa sähköverkon suunnitteluun tukee myös olemassa olevien teollisuuslaitoksien vähähiilistymishankkeiden ja pitkää suunnittelua vaativien greenfield-investointien huomiointia. Prosessi- ja valmistavan teollisuuden investoinnit ovat luonteeltaan erilaisia kuin kokonaan uudet, vapaammin sijoitettavissa olevat sähkönkäyttökohteet. Etusijamenettelyn lyhyt aikaikkuna kussakin erässä käsiteltävien hakemuksien jättämiselle tarkoittaa, että vielä varhaisessa vaiheessa valmistelua olevat hankkeet eivät kykene osallistumaan siihen. Etusijamenettelyn ei tulisi johtaa tilanteeseen, jossa esimerkiksi teollisuuden sähköistämishanke joutuu rakenteellisesti heikompaan asemaan vain siksi, että tuotantolaitos on jo sidottu tiettyyn sijaintiin. Siksi ehdotetun etusijamenettelyn vaikutuksia sähköverkon pitkäjänteiseen kehittämiseen on arvioitava huolellisesti.

Teknologiateollisuus huomauttaa, että ehdolliset liittymissopimukset³ voivat olla pitkäkestoista suunnittelua vaativien olemassa olevan teollisuuden sähköistymishankkeiden tai uusien teollisten hankkeiden kannalta toimiva väline sekä hankekehittäjälle että verkonhaltijalle varautua useiden vuosien päästä mahdollisesti toteutuvaan kulutusliityntätarpeeseen. Esityksen jatkovalmistelussa tulisi selkeyttää, mikä on etusijamenettelyn suhde ehdollisiin liittymissopimuksiin.

Etusijamenettelyn laajuus ja aikataulu

Etusijamenettelyn tulisi ensisijaisesti kohdistua vain alueille, jossa sähköverkon kapasiteetti on rajallinen. Ehdotettu kaikkiin tarjouspyyntöihin kohdistuva menettely voi kasvattaa yritysten hallinnollista taakkaa sekä hidastaa yleisesti investointihankkeiden etenemistä. Esitämme siksi, ettei menettelyä otettaisi käyttöön alueilla, joilla vapaata kapasiteettia on runsaasti. Näin menettely myös kannustaisi hankkeita sijoittumaan verkkoa mahdollisimman vähän kuormittaviin paikkoihin. Laissa olisi tämän toteutumiseksi määriteltävä ehdot etusijamenettelyn käyttöönotolle sekä menetelmä kapasiteetin

³ Fingrid 2025. Uusi ehdollinen liittymissopimusmalli tukemaan suurten teollisten hankkeiden verkkoliityntä- ja investointipäätösprosesseja. <https://www.fingrid.fi/ajankohtaista/tiedotteet/2025/uusi-ehdollinen-liittymissopimusmalli-tukemaan-suurten-teollisten-hankkeiden-verkkoliitynta--ja-investointipaatosprosesseja/>

9.10.2026

niukkuuden määrittämiselle. Menetelmän tulisi huomioida nykyisen kapasiteetin lisäksi esimerkiksi jo päätetyt toimet verkon vahvistamiseksi.

Mikäli ehdotettu etusijamenettely otetaan käyttöön, pidämme saapuneiden tarjouspyyntöjen käsittelyä vähintään kaksi kertaa vuodessa tärkeänä, jotta vaikutus hankkeiden lupaprosessien kestoon olisi rajallinen. Etusijamenettelyn osalta on myös tärkeää huolehtia siitä, että etusijamenettelyn kautta saatu liittymä otetaan käyttöön liittymissopimuksessa sovitussa aikataulussa.

Teknologiateollisuus kiinnittää myös huomiota hallituksen esityksen pitkään siirtymäkauteen, jossa lain voimaantulessa vireillä olleiden sekä vuoden 2027 aikana jätettyjen tarjouspyyntöjen käsittely aloitettaisiin viimeistään vasta vuoden 2027 lopussa. Näin tiettyjen investointien eteneminen voisi hidastua merkittävästi. Lakiin tulisi kirjata selkeästi päivämäärä ensimmäisen käsittelyn aloittamiselle sekä sitä edeltävä, enimmillään kuusi kuukautta pitkä ajanjakso, jonka aikana jätettyjä tarjouspyyntöjä menettely koskee.

Etusijamenettelyn soveltaminen

Etusijamenettelyn tulee olla ennakoitavaa ja pohjautua selkeisiin ja läpinäkyviin periaatteisiin, jotta menettelyn soveltaminen on yhdenmukaista ja tasapuolista. Etusijamenettelyn toimeenpanosta vastaisivat ensisijaisesti verkonhaltijat, joita on Suomessa kantaverkonhaltijan lisäksi 77 jakeluverkonhaltijaa.

Jotta ennakoitava ja selkeisiin periaatteisiin pohjautuva toimeenpano on mahdollista, on laissa annettava Energiavirastolle valtuudet laatia ohjeistus verkonhaltijoille etusijamenettelyn toimeenpanoon, sitoumuksien valvontaan sekä kapasiteettitilanteen arviointiin.

Ohjeistus on erityisen tärkeää, jotta riski etusijamenettelyn riitauttamisesta voidaan minimoida. On myös tärkeää, ettei mahdollinen jälkikäteinen etusijamenettelyn uudelleenarviointi ja muutoksenhaku johda tilanteeseen, jossa jo toteutettu liittymissopimus tulisi purkaa. Jatkovalmistelussa on varmistettava, ettei tarjouspyyntöjen asettaminen etusijajärjestykseen muodostu valituskelpoiseksi päätökseksi.

Etusijaryhmistä

Teknologiateollisuus pitää tärkeänä sitä, että etusijaryhmät pohjautuvat pääasiassa sähkönkäyttökohteiden teknisiin, sähköverkon kannalta olennaisiin ominaisuuksiin, ja että teollisuuden toimijoilla on mahdollisuus vaikuttaa omilla ratkaisuillaan asemaansa. Ennakoitavuuden kannalta on myös tärkeää, että etusijaryhmiin sijoittamisen kriteerit määritellään mahdollisimman tarkkaan itse laissa. Lisäksi pääasiallisen käyttötarkoituksen määrittelyä tulisi tarkentaa.

Teknologiateollisuus pitää ehdotettuja neljää etusijaryhmää pääpiirteittäin perusteltuna. Pidämme tärkeänä, että ryhmittely perustuu selkeisiin teknisiin kriteereihin, ja että se luo kannusteita verkkoystävälliseen toimintaan. Samaan aikaan teknisten kriteerien, kuten esitysluonnoksessa käytetyn ottotehon, valinnassa tulee varmistaa, että kriteerit ohjaavat toimijoita tarkoituksenmukaisesti. Esimerkiksi tilannetta, jossa ottotehoraja tai siihen

9.10.2026

laskettavan kapasiteetin määritelmä ohjaavat hankkeiden epätarkoituksenmukaiseen pilkkomiseen tai pienentämiseen, tulisi välttää.

Samoin eturyhmään 2 pääsemiseksi edellytettävän joustositoumuksen tasoon tulisi kiinnittää huomiota jatkovalmistelussa. Esitysluonnon edellyttämä joustositoumuksen taso on korkea. Mikäli tason täyttäminen ehdotetuilla joustositoumuksen ehdoilla jää käytännössä mahdolliseksi vain yksittäisille toimijoille, tavoiteltu ohjausvaikutus kannustaa hankkeita verkkoystävällisiin menettelyihin jää saavuttamatta. Samaan aikaan riittävän korkea taso on edellytys priorisoinnin mahdollistamiselle. Olemassa olevien laitoksien liityntäkapasiteetin kasvattamisen osalta etusijaryhmään 2 pääsemiseksi edellytetyn joustositoumuksen tason tulisi pohjautua vain teholisäykseen koko laitoksen huipputehon sijaan.

Teknologiateollisuus suhtautuu varauksella siihen, että eri teollisuudenalojen sähkönkäyttökohteille, käytännössä datakeskuksille ja muille sähkönkäyttökohteille, ehdotetaan merkittävästi toisistaan eroavia ottotehorajoja. Etusijaryhmä 4 ohjaisi suuria sähkövarastoja sähköjärjestelmän tehokkaan käytön kannalta sopivimpiin paikkoihin. Tämä on perusteltua, koska sähkövarastot ovat teollisiin hankkeisiin verrattuna vähemmän sidottuja tiettyyn sijaintiin.

Etusijamenettelyn tulisi pääsääntöisesti olla toimialaneutraali. Yhteiskunnan kannalta kriittistä toimintaa palvelevien sähkönkäyttökohteiden sijoittaminen etusijaryhmään 1 on kuitenkin perusteltua, kun kyseiset kohteet voidaan osoittaa tarkkarajaisesti. Yhteiskunnan kannalta kriittisenä toimintana pidettäisiin luonnoksen mukaan sähkönkäyttöpaikkojen etusijajärjestyksestä valtioneuvoston asetuksen (981/2022) 2 §:ssä tarkoitettuja kriittisiä sähkönkäyttöpaikkoja. Teknologiateollisuus huomauttaa, että kyseinen luettelo ei kata puolustusteollisuutta tai kaksikäyttötuotteita, toisin kuin lausunnoilla oleva hallituksen esitysluonnos puolustusvalmiushankkeiden lupamenettelyjen nopeuttamisesta (diaarinumero VN/20733/2026). Jatkovalmistelussa on arvioitava, tulisiko kriittisiin toimintoihin laskea myös viitatus esitysluonnoksen 21 a § tarkoitetut puolustusvalmiushankeet.

Etusijaryhmälle 1 varattavan kapasiteetin tulisi ensisijaisesti pohjautua verkonhaltijoiden kehittämissuunnitelmiin tai vähintään valtakunnallisesti yhdenmukaisiin perusteisiin. Lakiin tulee myös selkeästi kirjata menettely, jolla käyttämättä jäävä varattu kapasiteetti voidaan vapauttaa muiden etusijaryhmien käyttöön.

Jousto- ja tuotantositoumuksista

Etusijamenettelyssä tarjouspyynnössä voidaan sitoutua niin sanottuihin jousto- ja tuotantositoumuksiin. Teknologiateollisuus katsoo, että joustositoumus tulisi pystyä täyttämään erilaisilla teknisillä vaihtoehdoilla, kuten sähköntuotannolla, sähkövarastoilla tai kulutusjoustolla, jotta toimijoiden on mahdollista valita liiketoimintamalliinsa sopiva ratkaisu. Myös pysyvät joustavat liityntäsopimukset tulisi huomioida keinona täyttää joustositoumuksen ehdot. Esimerkiksi elektrolyyseriinin pohjautuvalle vedyntuotannolle luonteva toimintamalli voi olla nimenomaan kulutusjousto, toiselle toimijalle taas sähkövarasto tai joustava lämpövoimalaitos.

9.10.2026

Teknologiateollisuus suhtautuu myönteisesti siihen, että esitysluonnoksessa joustavan sähköntuotantokapasiteetin määritelmä on laaja ja toimijoiden olisi mahdollista valita sopiva ratkaisu laajasta joukosta erilaisia ratkaisuja. On myös tärkeää, että myös erilaiset palvelumuotoiset ratkaisut sekä muualle kuin sähkönkäyttökohteeseen sijoittuvat ratkaisut ovat mahdollisia.

Joustavan sähköntuotantokapasiteetin tulisi olla lisäistä, jotta se tosiasiallisesti tukee sähköjärjestelmän toimintaa. Lisäiseksi kapasiteetiksi voitaisiin katsoa erityisesti täysin uusi tuotantokapasiteetti sekä rajatusti olemassa oleva kapasiteetti, joka muussa tapauksessa poistuisi markkinalta.

Pidämme myös tärkeänä, että etusijamenettely kannustaisi erityisesti vähäpäästöisten joustoratkaisujen käyttöön. Käytännössä tämä tarkoittaisi sitä, että ainakin tasatilanteissa vähäpäästöisiin teknologioihin tai polttoaineisiin osittain tai kokonaan pohjautuvan joustositoumuksen sisältävä tarjouspyyntö saisi etusijan. Vähäpäästöisten ratkaisujen määrittelyn tulisi pohjautua ensisijaisesti olemassa olevaan lainsäädäntöön ja niihin pohjautuviin metodologioihin päästöjen määrittämiseksi esimerkiksi grammoina tuotettua energiaa tai kilogrammoina asennettua tehoa kohden ($\text{gCO}_2\text{e/kWh}$ tai $\text{kgCO}_2\text{e/kW/vuosi}$).

Pidämme järkevänä, että nimenomaan joustositoumuksen tekeminen olisi keskeinen ehto tietyille sähkönkäyttökohteille etusijaryhmään 2 pääsemiseksi. Tuotantositoumus on perusteltu tapa asettaa hankkeita järjestykseen tietyn etusijaryhmän sisällä.

Tuotantositoumuksessa tulisi huomioida uusien uusiutuvan energian tuotantolaitosten lisäksi myös muut vähäpäästöiset energianlähteet. Näin lähestymistapa olisi teknologianeutraalimpi. Sijaintiin liittyvät ehdot ovat tarkoituksenmukaisia, jotta tuotannon vaikutus erityisesti verkon näkökulmasta voidaan huomioida. Lain tulee sallia laaja joukko erilaisia tapoja hankkia tuotantositoumuksen edellyttämä sähkö. Tärkeintä on, että tuotantositoumuksen tavoitteen eli vähäpäästöisen sähköntuotannon sijainti samalla alueella voidaan osoittaa.

Teknologiateollisuus painottaa, että etusijamenettelyssä on varmistettava liikesalaisuuksien suoja ja kilpailulainsäädännön noudattaminen. Jousto- ja tuotantositoumuksien laatiminen erityisesti tilanteessa, joissa liittymän saaminen voi ratkaista hankkeen toteutumisen, on keskeinen osa yrityksen liiketoimintastrategiaa. Näin ollen sitoumuksen tehdäkseen toimijoiden tulisi olla velvoitettuja luovuttamaan etusijamenettelyn toimeenpanosta vastaavalle taholle vain sellaiset tiedot, jotka ovat välttämättömiä menettelyn kannalta. Yritysten ei tulisi esimerkiksi joutua luovuttamaan mahdollisen, tuotanto- tai joustositoumuksen toteuttamiseksi laaditun sähkönhankintasopimuksen sisältöä ja ehtoja tarjouspyynnön käsittelijälle.

Esitysluonnoksen mukaan verkonhaltijan on myös valvottava liittyjän antaman joustositoumuksen ja tuotantositoumuksen noudattamista. On kyseenalaista, voidaanko tällaista valvovaan viranomaiseen rinnastuvaa tehtävää osoittaa verkonhaltijalle.

Tuotanto- ja joustositoumuksien noudattamisen laiminlyönnillä on ymmärrettävästi oltava seuraamuksensa. Liittymissopimuksen purkamisen tulisi kuitenkin olla viimesijainen keino,

9.10.2026

joka voidaan tehdä vasta sen jälkeen, kun liittyjälle on annettu kohtuullinen aika korjata tilanne.

Lopuksi

Teknologiateollisuus huomauttaa, että esitysluonnosta on jouduttu valmistelemaan hyvin nopealla aikataululla ja puutteellisiin vaikutusarvioihin pohjautuen. Ehdotettu etusijamenettely vaikuttaa suoraan sekä olemassa olevien yritysten toimintaedellytyksiin että uusiin investointihankkeisiin. Mikäli menettely otetaan käyttöön, sen vaikutuksia ja toimivuutta on seurattava huolellisesti ja tarvittaessa korjattava lainsäädäntöä.

Lisätietoja:

Teppo Säkkinen - Johtaja, kestävä kasvu

p. +358 50 516 2868, teppo.sakkinen(at)teknologiateollisuus.fi

Petteri Heliste - Asiantuntija, kestävä kehitys

p. +358 40 764 0929, petteri.heliste(at)teknologiateollisuus.fi